

A Társaság állásfoglalás kiadása iránti kérelemmel fordult a Magyar Nemzeti Bankhoz (**MNB**) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (**CRR**) hitelkockázat-mérséklő rendelkezéseinek értelmezése és ezzel összefüggésben az International Financial Reporting Standards (**IFRS**) értékvesztés számítási szabályaival kapcsolatban.

I. A TÉNYÁLLÁS

A Társaság tagjai áruszállításból, kereskedelmi vagy szolgáltatói tevékenységből keletkező, halasztott fizetésű, nem lejárt kereskedelmi követelések megvásárlásának útján végeznek finanszírozó tevékenységet gazdasági tevékenységet végző vállalkozások számára (kereskedelmi faktoring). A hitelintézeti és a hitelintézeti tulajdonban álló pénzügyi vállalkozások esetében értelmezési probléma merült fel egyrészt a CRR szerinti hitelkockázati tőkekövetelmény meghatározása, másrészt az IFRS szerinti könyvelési kötelezettségek (így különösen: értékvesztés számítási és tartalékképzési szabályok) betartása vonatkozásában.

A probléma lényege, hogy a hitelintézetek kötelesek az IFRS szabályok szerint végezni könyvvizetésüket, emellett a hitelintézetek összevont felügyelet alá tartozó pénzügyi vállalkozások (pl. hitelintézet leányai) is kötelesek a konszolidált kimutatások érdekében az IFRS szabályokat betartva végezni könyvvizetésüket, így ezen pénzügyi vállalkozások is kötelesek az IFRS szabályok alapján a várható hitelezési veszteségeiket meghatározni, és ennek megfelelően értékvesztést képezni. A várható hitelezési veszteség (és ennek alapján az értékvesztés) meghatározásakor lényeges jelentősége van az egyes finanszírozási ügyletek megfelelő biztosítékkal való ellátottságának, a fedezetek megfelelő értékelésének (fedezetértékelési szabályzatokban a biztosítékok elfogadhatósága és biztosítékfajták minősítése) és a hitelezési ügylet-típusok megfelelő értékelésének.

A CRR 2. fejezete szerint a hitelkockázati tőkekövetelmény számítására az ún. sztenderd módszert választó pénzügyi intézmények esetében a CRR nem nevesíti az elismert engedményezett követeléseket, mint biztosítékot, így ezzel az eszközzel a sztenderd módszert alkalmazó pénzügyi intézmények nem módosíthatják (csökkenthetik) a kockázattal súlyozott kitettségértékeiket (RWA) a hitelkockázati tőkekövetelmény kiszámításánál. Ennél fogva a hitelintézet fedezetértékelési szabályzatában az elfogadható fedezetek meghatározásakor az engedményezett követeléseket nem lehet elismert biztosítéknak minősíteni. A CRR egyedül az ún. IRB módszer választása esetén rendelkezik a követelések biztosítékként való elismerhetőségéről (ld. 199. cikk (1) bekezdés b) pontja), ahol a 199. cikk (5) bekezdése alapján: „Az intézmények biztosítékként ismerhetik el a legfeljebb egy év eredeti lejáratú kereskedelmi ügylet vagy ügyletekhez kapcsolódó követeléseket.”

Ennek megfelelően a konzervatív megközelítést és a sztenderd módszert választó pénzügyi intézmények az összevont módon alkalmazott fedezetértékelési szabályzataikban és a kitettségek meghatározása során semmilyen kereskedelmi faktoring ügyletet (ahol a legtöbb esetben egyedüli biztosíték a kereskedelmi ügyletből eredő engedményezett követelés) sem tekinthetnek elismert biztosítékkal rendelkező ügyletnak. A szabályozás értelmében a kereskedelmi faktoring ügyletek a hagyományos vállalati hitelekkel szemben sokkal kockázatosabb besorolásba esnek, és az értékvesztés számítása esetén 100%-os kockázati súlyozást kell alkalmazni.

II. A JOGKÉRDÉS

A hátrányos és indokolatlan megkülönböztetés megszüntetése érdekében a Társaság olyan MNB rendelet vagy állásfoglalás kibocsátását kéri, amely szerint

- a kereskedelmi faktoring ügyleteknél az engedményezett követelések elismert biztosítékként kerüljenek figyelembe vételre és
- a hitelkockázati tőkekövetelmény meghatározásakor a biztosítéki értéknek megfelelő kockázati súlyt kelljen figyelembe venni.

A Társaság annak megerősítését kéri, hogy az MNB megfelelő és prudens eljárásnak tekinti, amennyiben a pénzügyi intézmény a kereskedelmi faktoring ügyleteket elismert engedményezett követelések biztosítékával rendelkező ügyletként kezeli, és ennek megfelelően számszerűsíti a várható hitelezési veszteséget és képez rá értékvesztést.

II. A TÁRSASÁG ÁLLÁSPONTJA

A Társaság álláspontja szerint a fenti megközelítés nyilvánvalóan nem felel meg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:405. §-ában meghatározott (visszkeresetes) faktoring szolgáltatás definíciójának, a faktoring szolgáltatásban résztvevő felek közötti jogviszonynak, amely egyértelműen rögzíti, hogy a pénzügyi intézmény a megtérülését nem csak az ügyféltől, hanem – sőt, elsősorban – az engedményezett követelés kötelezettjétől is elvárhatja. Nyilvánvaló, hogy a jogalkotó a faktoring hiteltől eltérő szolgáltatását és jogi struktúráját meg kívánta különböztetni a hagyományos vállalati hitelezéstől. Ezt a megkülönböztetést megerősítendő a Ptk. 6:406. §-a külön előírja az engedményezett követelések Hitelbiztosítéki Nyilvántartásba (HBNY) való bejegyzési kötelezettségét is, amellyel a jogalkotó maga is elismert biztosítéknak tekinti a faktoring ügyletben engedményezett követeléseket.

Az egyértelmű jogi szabályozáson túl a rendelkezésre álló statisztikák is igazolják, hogy a faktoring ügyletek átlagosan nem kockázatosabbak, mint a hagyományos vállalati hitelezés, és a veszteségek sem haladják meg az átlagos vállalati hitelezési veszteségeket.

A jelenlegi értékvesztés képzési szabályozás és ezzel összefüggésben az engedményezett követelések biztosítékként történő el nem ismerésén alapuló tőkekövetelmény előírás hátrányt okoz a kereskedelmi faktoring szolgáltatást nyújtó valamennyi pénzügyi szervezetnek. A Társaság álláspontja szerint a CRR 2. Fejezete nem írja elő, hogy a kereskedelmi faktoring ügyleteket a jelenleg alkalmazott módon kell értelmezni és a CRR rendelet lehetőséget ad a pénzügyi termék (faktoring ügylet) tényleges tartalma szerinti értékelésre is.

III. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

Az MNB egyetért a Társaság azon álláspontjával, hogy a CRR Társaság által is idézett rendelkezései, azaz a CRR 197-199. cikkei alapján a követelések nem elismert biztosítékok a hitelkockázati tőkekövetelmény számítására sztenderd módszert alkalmazó pénzügyi intézmények számára, és a CRR 112. cikke alapján a követeléssel fedezett kitettségek önálló kitettségi osztályként sem jelennek meg.

A CRR egy Magyarországon közvetlenül hatályosuló európai uniós jogszabály, amely alapján MNB rendelet kibocsátására – mivel arra a CRR közvetlenül nem ad/adhat felhatalmazást az MNB-nek – nincs lehetőség. A Társaság által kért MNB rendelet kiadására egyébként sem lenne lehetősége az MNB-nek, ugyanis az ellentétes lenne a CRR rendelkezéseivel. A CRR 199. cikk (6) bekezdése lehetővé, illetve kötelezővé teszi ugyan, hogy az MNB engedélyezze az intézményeknek a (2), (3) és (4) bekezdésben említett típusoktól (azaz az ingatlantól) eltérő dologi tételek biztosítékként való elismerését (az ott meghatározott feltételek mindegyikének teljesülése esetén), azonban ez egyrészt szintén csak az IRB módszer alkalmazása esetén lehetséges, másrészt a (2), (3) és (4) bekezdésben említett típusoktól (azaz az ingatlantól) eltérő dologi tételek alatt a CRR biztos, hogy nem a követelésekre gondolt, mint engedélyezendő dologi tételek, hiszen a követelések, mint biztosítékok elismerhetőségéről az (5) bekezdés külön rendelkezik és a követelések egyébként sem dologi biztosítéknak minősülnek. Az előzőekből következőleg az MNB-nek arra sincs lehetősége, hogy – a CRR rendelkezéseivel ellentétes tartalmú – állásfoglalást adjon ki (a CRR rendelkezéseinek értelmezésére egyébként is elsősorban az EBA jogosult). Megjegyzi azt is az MNB, hogy a CRR nem rendelkezik arról, hogy a követelés, mint hitelkockázat-mérséklő eszköz kockázatmérséklő hatását (ld. CRR 4. fejezet 4-6. szakasz) hogyan kell kiszámítani a sztenderd módszer esetén, így az esetleges MNB általi elismerés esetén sem állna rendelkezésre módszer – és nyilván illet az MNB sem határozhatja meg – annak kiszámítására, hogy mennyiben csökkentheti a kockázattal súlyozott kitettségértéket a követelés, mint fedezet (azaz mi a biztosítéki értéknek megfelelő kockázati súlyt).

Az MNB a Társaság álláspontjával kapcsolatban a további megjegyzéseket teszi.

1. A Társaság szerint a szabályozás értelmében a kereskedelmi faktoring ügyletek a hagyományos vállalati hitelekkel szemben sokkal kockázatosabb besorolásba esnek, és az értékvesztés számítása esetén 100%-os kockázati súlyozást kell alkalmazni.

A CRR 122. cikke alapján a vállalkozásokkal szembeni kitettségek kockázati súlya szintén 100%, kivéve, ha a vállalkozás rendelkezik külső hitelminősítéssel, mert akkor az annak megfelelő kockázati súly alkalmazandó, ami 20 és 150% között mozog és lényegében csak a legjobb minősítésű vállalkozások esetén alacsonyabb, mint 100%.

2. A CRR fenti szabályai (mármint a biztosítékok elismerhetősége) nem csak a Társaság által hivatkozott, a Ptk 6:405 §-ában meghatározott visszkeresetes faktoring ügyletekre vonatkoznak, hanem valamennyi, pl. a vállalati kitettségekre is, így az MNB véleménye szerint a faktoring ügyletek kezelése ebben a tekintetben nem hátrányos a többi ügylettípushoz képest.

3. A visszkeresetes faktoring ügylet esetében a faktor nem akkor fordul az engedményezett követeléshez (annak kötelezettjéhez) térülést keresve, ha az adós (engedményező) nem teljesít, hanem fordítva, a faktor elsődlegesen az engedményezett követelésből térül. Így – bár az IFRS 9 nem zár ki biztosíték típusokat, az értékvesztés számításánál figyelembe lehet venni a szerződés alapján fennálló biztosítékokat, akár olyat is, ami a CRR alapján nem elismerhető – az MNB véleménye szerint az engedményezett követelés az értékvesztés számítás tekintetében sem tekinthető biztosítéknak. Ugyanakkor az engedményezett követelés kötelezettjének hitelminősítése az értékvesztés számítása során figyelembe vehető a nemteljesítés valószínűségében.

Az MNB felhívja a Társaság figyelmét arra, hogy véleményét kizárólag az állásfoglalás kérdésben rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki, így az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak a Társaság által előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma. A jelen állásfoglalás kizárólag a Társaság tájékoztatása céljából készült, a benne foglaltak egyéb célok (pl. marketing) érdekében, továbbá harmadik személyekkel szemben nem használhatóak fel, illetve jogvita eldöntésére nem alkalmazhatóak.

2020. május 05.